

TA'LIM TURLARI VA TA'LIMNI TASHKIL ETISH SHAKLLARI

*Denov tadbirkorlik va pedogogika instituti pedogogika fakulteti
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabalari*

**Ibodullayeva Zebo G'ayrat qizi
Toshmamatova Xonzoda Muzaffar qizi**

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ta'lim to'g'risida xususan ta'limning shakllari, turlari, ma'ruza va seminar darslarining o'ziga xosliklari to'g'risida barafsil ma'lumot berib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *Ta'lim, ta'lim jarayoni, ta'lim dialikti.*

KIRISH

Ta'lim - bilim berish, malaka va ko'nikmalar hosil qilish jarayo-ni, kishini hayotga va mehnatga tayyorlashning asosiy vositasi. Ta'lim jarayonida ma'lumot olinadi va tarbiya amalga oshiriladi. Ta'lim tor ma'noda o'qitish tus-hunchasini anglatadi. Lekin u faqat turli tipdagi o'quv yurtlarida o'qitish jarayonini emas, oila, ishlab chiqarish. va boshqa sohalarda ma'lumot berish jarayonini ham bil-diradi.

Ta'limning mazmuni va mohiyati jamiyatning moddiy va madaniy taraqqiyoti darajasi bilan belgilanadi. Ijtimoiy munosabatlar, umumiy ma'lumotga bo'lgan ehtiyoj, kishilarning kasbiy tayyorgarligiga, ta'lim haqidagi pedagogik g'oyalarga qarab kishilik jamiyati taraqqiyotining turli bosqichlarida Ta'limning mohiyati, metodi, tashkiliy shakllari o'zgarib brogan.

Ta'limning maqsadi obyektiv hayot talablariga muvofiq holda o'zgarib borgani kabi, ta'limning xarakteri, yo'nalishi ham uning maqsadiga muvofiq o'z garib boradi. Ta'lim dialektik tarzda taraqqiy etib boradigan ichki ziddiyatlar jarayonidir. Ta'lim bilish qobiliyatlari, tuyg'ular, idrok, shaxsni tarkib toptiruvchi kuchli omildir.

Ta'lim jamiyat qurilishining muhim muammolarini hal qilish - jamiyatning moddiy-texnika bazasini yaratish, ijtimoiy munosabatlarni tarkib toptirish, yangi ki-shini tarbiyalashga yordam beradi. Ta'lim bu rivojlanishning asosi, mamlakatning tayanchi hisoblanadi. Ta'limni to'g'ri tashkil etish muhim. Dars jarayonida ma'ruza va seminar darslarini maroqli olib borish kerak. Ta'lim - bilim berish, malaka va ko'nikmalar hosil qilish jarayo-ni, kishini hayotga va mehnatga tayyorlashning asosiy vositasi. Ta'lim jarayonida

ma'lumot olinadi va tarbiya amalga oshiriladi. Ta'lim tor ma'noda o'qitish tushunchasini anglatadi. Lekin u faqat turli tipdagi o'quv yurtlarida o'qitish jarayonini emas, oila, ishlab chiqarish. va boshqa sohalarda ma'lumot berish jarayonini ham bildiradi.

Ta'limning mazmuni va mohiyati jamiyatning moddiy va madaniy taraqqiyoti darajasi bilan belgilanadi. Ijtimoiy munosabatlar, umumiy ma'lumotga bo'lgan ehtiyoj, kishilarning kasbiy tayyorgarligiga, ta'lim haqidagi pedagogik g'oyalarga qarab kishilik jamiyati taraqqiyotining turli bosqichlarida Ta'limning mohiyati, metodi, tashkiliy shakllari o'zgarib borgan.

Ta'limning maqsadi obyektiv hayot talablariga muvofiq holda o'zgarib borgani kabi, ta'limning xarakteri, yo'nalishi ham uning maqsadiga muvofiq o'z garib boradi. Ta'lim dialektik tarzda taraqqiy etib boradigan ichki ziddiyatlar jarayonidir. Ta'lim bilish qobiliyatlari, qistuyg'ular, idrok, shaxsni tarkib toptiruvchi kuchli omildir. Ta'lim jamiyat qurilishining muhim muammolarini hal qilish - jamiyatning moddiy-texnika bazasini yaratish, ijtimoiy munosabatlarni tarkib toptirish, yangi ki-shini tarbiyalashga yordam beradi. Ta'lim bu rivojlanishning asosi, mamlakatning tayanchi hisoblanadi. Ta'limni to'g'ri tashkil etish muhim.

Ta'lim o'quvchining bilish qobiliyatini o'stiruvchi asosiy omildir. O'quvchilar qobiliyatini o'stirishga qaratilgan tizimlar muayyan didaktik qoidalar tarzida namoyon bo'ladi. Didaktik tamoyillarda ta'limning mazmuni va jarayonlariga qo'yilgan talablar belgilanadi (qarang Didaktika). Ta'limning maqsadi va vazifalari ijtimoiy tuzum, shuningdek muayyan o'quv yurtlari funksiyasiga muvofiq tarixan o'zgarib boradi. O'zbekiston Respublikasi Prezident Shavkat Mirziyoyev 2020 yil 23 sentabr kuni mazkur Qonunni imzolashi bilan, amalda bo'lgan 1997 yil 29 avgustdagi «Ta'lim to'g'risida»gi hamda «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida»gi Qonunlar o'z kuchini yo'qotdi.

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universitetining ARM majlislar zalida yangi tahrirda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida" gi qonun mazmun-mohiyatini universitet jamoasi va talaba-yoshlarga yetkazish maqsadida sohaning ma-lakali mutaxassisleri ishtirokida talaba-yoshlar bilan ochiq muloqot bo'lib o'tdi Ta'limni tashkil etish shakli - bu o'qituvchi va o'quvchining belgilangan tarti-bda, muayyan maqsadga muvofiq ma'lum rejimda tashkil etiladigan o'quv-bilish

faoliyatining tashqi ifodasidir. Ayni vaqtda ta'limning quyidagi shakllari ajratib ko'rsatiladi.

XULOSA

Xulosaga kelsak, ta'lim juda muhim soha hisoblanadi. U mamlakatning buguni, ertasi va kelajagidir. Ta'limni to'g'ri va mazmunli, maroqli tashkil etish muhim. Ma'ruza va seminar darslarini noodatiy tashkil etish metodlarini izlash juda muhim

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR;

1. O'zbekiston Respublikasi Prezident Shavkat Mirziyoyev 2020 yil 23 sentabr kuni mazkur Qonunni
2. Pedagogika. X. Ibragimov, Sh. Abdullaeva. -Toshkent, 2007.
3. Pedagogika nazariyasi va tarixi. R. Mavlonova va boshqalar. - Toshkent, fan va texnologiya. 2010

